

0-5 Yaş Arası Çocuk Sahibi Olan Annelerin Oyuncak Tercihlerinin Belirlenmesi*

Toy Preferences of 0-5 year-old Children's Mothers

Binnur YILDIRIM HACIİBRAHİMOĞLU** Ebru Hasibe TANJU ASLIŞEN*** Nilüfer DARICA****

Öz

Bu araştırmada, sıfır-beş yaş arası çocuğa sahip annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların anneleri olmak üzere 142 anne oluşturmaktadır. Betimsel bir araştırma olan çalışmada annelerin düşünceleri araştırmacılar tarafından geliştirilen "Veli Görüşme Formu" ile elde edilmiştir. Araştırma bulguları yüzde ve frekans dağılımları kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda annelerin oyuncak satın alırken oyuncağın en çok eğitimsel değerini göz önünde bulundukları saptanmıştır. Dış görünüm, yaşına uygunluk, dayanıklılık ile marka özelliği iki-üç yaş ve dört-beş yaş aralığında çocuk sahibi olan anneler tarafından belirtilmiştir. Sıfır-bir yaş grubu annelerin de oyuncak özellikleri açısından güvenliğe önem verdiği tespit edilmiştir. Annelerin çocukları için en çok tercih ettikleri oyuncak türü sırasıyla eğitsel oyuncaklar, ilgi köşelerine ait oyuncaklar, müzik ve drama oyuncakları, beden gelişimine yönelik oyuncaklar ve akülü araba örneği gibi büyük oyuncaklardır. Araştırmaya katılan annelerin büyük bir çoğunluğu, çocuklarına ödül olarak oyuncak aldıklarını ifade etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Oyuncak, oyun, okul öncesi eğitim, aile

Abstract

The aim of this study is to describe toy-preferences of mothers having zero-five year old children. The participants of the study were comprised of 142 mothers being selected from private preschools. In this descriptive study, data was collected through "The Parent Interview Form". questions in this form were developed by the researcher for the purposes of this study. Interviews were conducted individually with mothers whose children were educated in private pre-schools. In order to investigate Mothers' opinions descriptive statistics were run. The results of the study revealed that, when buying toys for their children, mothers gave the most importance to the educational value of toys. Physical appearance, eligibility of age, being durable and brand were also stated by mothers having two-three and four- five year-old children. Also mothers of newborn and one year-old-children paid attention to security of toys when buying toys for their child. Moreover, mothers appeared to give priority to educational toys. center toys, music and role-play toys, physical development toys and big toys such as car with battery were preferred less compared to educational toys. In this study most of the mothers pointed out that they bought toys as an reward.

Key words: Toy, play, early childhood education, parent

Giriş

İnsanlığın varoluşundan bu yana sürdürdüğü bir eylem olan oyun, yaşamla birlikte başlamakta, hayatın hemen her döneminde farklılaşarak ve gelişerek devam etmekte, farklı ilgilerin ve gereksinimlerin en doyurucu kaynağı olarak her zaman önemini korumaktadır (Tuğrul, 2010). Deneyim kazanma, yardımlaşma, paylaşma, gözlemlene, risk alma, başarı kazanma ve başarısızlıklardan öğrenme yolu olan oyunun, gelişimsel olarak önemine bakıldığında, çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimine temel oluşturduğu, büyük ve küçük kas gelişimini hızlandırdığı, koşma, atlama, yürüme, tırmanma, kayma becerileri ile birlikte koparma, kesme, tutma, boyama gibi psikomotor becerilerinin gelişimine katkı sağladığı bilinmektedir (Mangır ve Aktaş, 1993; Poyraz, 2003; Küçükturan ve Yıldırım, 2008). Ayrıca çocuğun öğrenmesi için en doğal yol olan oyun, onun tüm gelişim alanlarına sağladığı katkının yanında yaşama dair zengin tecrübeler kazanmasına ve pekiştirmesine

* Bu çalışma, International Early Childhood Education Conferences: Interdisciplinary Contributions, Theory and Field Experiences (25-27 Eylül 2014) kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Türkiye, binnury@gmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Türkiye, ebrut01@gmail.com

**** Prof. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Türkiye, niluferdarica@yahoo.com

olanak tanır. Çocukların akranlarıyla olumlu ilişkiler kurmasına, acı, üzüntü, korku, sevinç, mutluluk gibi hayata dair pek çok duyguyla yüzleşmesine de yardımcı olur (Landreth, Homeyer & Morrison, 2006; Fisher, 2008).

Çocukların doğdukları andan itibaren başlayan oyun etkinlikleri, onların bıkmadan ve usanmadan yaptıkları, bazı becerileri geliştirici ve pekiştirici bir araçtır (Pehlivan, 2005). Bu etkinliklerde çocuklar ile yetişkinlerin birlikte yer alması hem aralarında sosyal bir etkileşim kurmaları hem de yetişkinlere, çocukların var olan ve desteklenmesi gereken becerilerini gözlemlenmeleri açısından önemli fırsatlar tanımaktadır (Wortham, 2006; Küçükturan ve Yıldırım, 2008).

Oyunun çocuğun yaşamındaki yeri göz önüne alındığında, oyun aracı olan oyuncuğun önemi daha da artmaktadır. Çocuk oyun oynarken genellikle oyundaki rolüne uygun gerçek bir nesne ya da bu nesnenin yerini alabilecek bir eşyaya ihtiyaç duyar ki bunlara genel olarak oyuncak denir. Oyuncak, gelişim basamakları boyunca çocuğun hareketlerine düzen getiren, zihinsel, bedensel ve psiko sosyal gelişimine yardımcı olan, hayal gücünü ve yaratıcı yeteneklerini geliştiren tüm oyun malzemeleridir. Çocuğun çevresinde oyun malzemesi olarak kullanması için ne kadar çeşitli eşya varsa, çocuğun bunlara hayalinde verdiği anlamlar da o kadar değişik ve zengin olabilir. Oyunun rahat bir alan içinde ve yeterli araçlarla oynanması, çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler. Bu açıdan bakıldığında oyun kadar oyuncuğun da okul öncesi dönemde yeri ve önemi büyüktür (Oktay, 2002).

Günümüzde teknolojik ve endüstriyel alanlarda yaşanan yenilikler oyuncak çeşitliliğinde önemli bir artış sağlamaktadır. Buna rağmen her oyuncuğun çocuk açısından yararlı ve iyi olduğunu düşünmek hatalı olabilir. İyi bir oyuncak, çocuğun tekrar tekrar oynamak isteyeceği, her oynadığında ona daha çok mutluluk verecek ve yeni öğrenme fırsatları tanıyacak oyuncak olarak tanımlanabilir. Almqvist (1994) çocuk için doğru oyuncuğun, oyuncuğun sahip olduğu işlevden ziyade çocuğun keyif aldığı oyuncak olduğunu belirtmektedir. Oyuncaklar duyuların uyarılması yoluyla çocukların değişik deneyimler kazanarak gelişmelerini sağlamaktadır. Bu durumdan dolayı da çocuğun gelişim düzeyine uygun, çok yönlü kullanımı olan ve gelişim alanlarını destekleyici nitelikte oyuncakların seçilmesi konusunda ebeveynlerin yönlendirici olmaları gerekmektedir (Artan, Öncüve Elibol, 2003). Çocuk için satın alınan oyuncaklar ve oyun materyallerinin rastgele tercih edilmesi, çocuğun gelişimi açısından uygun olmayacağından, ebeveynlerin bu konuda çok dikkatli davranmaları büyük önem taşımaktadır. Çünkü anne-babaların çocuklarına sunacağı oyuncaklar onların, neyi, nasıl, ne şekilde, nerede ve nelerle daha iyi öğrenebilecekleri konularında yardımcı olmaktadır. Bu nedenle iyi seçilmiş oyuncaklar çocukların sağlıklı gelişim gösterebilmeleri açısından önem arz etmektedir (Özyeşer Cinel, 2006).

Johnson (1998) okul öncesi ve ilkokul dönemlerindeki çocukların özellikle elektronik oyuncaklar, bilgisayar, okuma-yazma, matematik, fen ve sanat alanlarına özgü oyuncaklar ile oynamaktan hoşlandıklarını açıklamaktadır. Kim (2002) ise oyuncak mağazalarında mini araba, robot gibi tek bir amaca yönelik olan kitlesel olarak adlandırılacak oyuncaklar bulunduğunu, bu tür oyuncakların çocuklarda farklı beceri alanlarını geliştirmediğini belirtmektedir. Araştırmacı bunların aksine bloklar, oyun hamurları gibi oyuncak türlerinin farklı çeşitlilikte oyun yaratma fırsatları tanıdığını ve birçok beceri alanını desteklediğini açıklamaktadır. Bu nedenle oyuncak seçiminde önemli olan güncel ve pahalı oyuncakları tercih etmek değil, çocukların basit malzemelerden kendi oyuncaklarını ve oyunlarını yaratabilecekleri hatta hayal güçleri ve yaratıcılıkları ile oyuncak olmadan dahi oyun oynayabileceklerini göz önünde bulundurmalıdır.

Kim (2002) çocuklar için iyi nitelikte bir oyuncuğu gelişimsel özelliği, yaşı, ilgi ve isteği destekleyen, sağlamlığı, güvenilirliği, hem öğretici hem eğlendirici özelliği barındıran

oyuncak şeklinde tanımlayarak, oyuncağın tasarımının basit bir yapıda olmasının, özellikle dramatik oyunlarda çocuğun yaratıcılığını geliştirme yönünde etkili olduğunu belirtmektedir. Yetişkinler, çocuklar için oyuncak satın alırken iyi bir oyuncağın standartlarına ve ekonomik değerine önem verdikleri kadar oyuncağın çocuğun yaşına, cinsiyetine ve gelişimsel özelliklerine uygun olup olmadığına da özen göstermelidirler.

Oyuncağın sahip olması gereken nitelikler ve nitelikli bir oyuncağın sunduğu faydalar göz önünde bulundurulduğunda, ailelerin çocukları için tercih ettikleri oyuncakların belirlenmesi ve incelenmesi önem taşımaktadır. Bu düşünceden yola çıkılarak yapılan çalışmada sıfır-beş yaş grubu çocuğa sahip annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

Sıfır-beş yaş arası çocuk sahibi olan annelerin oyuncak tercihleri nelerdir?

Sıfır-beş yaş arası çocuk sahibi olan anneler için oyuncak tercihinde hangi özellikler önemlidir?

Yöntem

Bu çalışmada sıfır-beş yaş arası çocuğu olan annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, oyuncak tercihlerine ilişkin annelerin görüşlerini ortaya koymaya yönelik olduğundan tarama modelinde bir araştırma desenidir. Bu bölümde tarama modeliyle gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aracı ve toplanan verilerin analizinde kullanılan tekniklere değinilmektedir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili Yenimahalle ilçesi Ümitköy semtine bağlı beş özel okul öncesi eğitim kurumuna devam eden sıfır-beş yaş grubu çocukların anneleri oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilerek, annelerin gönüllülüğü esas alınmıştır. Bu doğrultuda araştırmaya 142 anne gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmaya katılan annelerin demografik özelliklerine Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya katılan annelerin betimlenmesi

Özellikler		n	%	Toplam
Yaş	20-30	58	40.8	142
	31-40	71	50.0	
	41 ve üstü	13	9.2	
Öğrenim durumu	İlkokul	5	3.5	142
	Ortaokul	10	7.0	
	Lise	37	26.1	
	Ön lisans	20	20.0	
	Lisans	57	40.1	
	Lisansüstü	13	9.2	
Çalışma durumu	Evet	75	52.8	141
	Hayır	66	46.5	
Meslek	Kamu	51	35.9	130
	Özel	33	23.3	
	Ev hanımı	42	29.6	
	Öğretmen (çalışmıyor)	4	2.8	
Çalışma yılı	1-10 yıl	56	39.4	78
	11-20 yıl	19	13.4	
	21-30 yıl	3	2.1	
Çocuk sayısı	Tek çocuk	72	50.7	141
	2 çocuk	47	33.1	
	3 çocuk	19	13.4	
	4 çocuk	3	2.1	

Araştırmaya katılan annelerin yaş özellikleri incelendiğinde “20-30” yaş aralığında 58 (%40.8), “31-40” yaş aralığında 71 (%50.0), “41 ve üstü” olarak belirlenen yaş aralığında ise 13 (%9.2) anne bulunmaktadır. Annelerin öğrenim durumu ele alındığında 57 (%40.1) annenin lisans mezunu, 37 (%26.1) annenin lise, 20 (%20.0)’sinin ön lisans, 13 (%9.2) annenin lisansüstü, 10 (%7.0) annenin ortaokul, 5 (%3.5)’inin ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Araştırmada 75 (%52.8) anne çalıştığını, 66 (%46.5) anne ise çalışmadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan anneler açık bir şekilde mesleklerini belirttikleri için meslekler bölümü kamu ve özel olarak gruplandırılmış, buna göre meslek grupları incelendiğinde 51 (%35.9)’i kamuda çalıştığını, 33 (%23.3) anne özel kurumlarda görev yaptığını, dört (%2.8) anne ise öğretmen olduğunu ancak çalışmadığını ifade ederken, 42 (%29.6)’si ise kendisini ev hanımı olarak belirtmiştir. Çalışan annelerin çalışma yıl aralığı incelendiğinde “1-10 yıl” aralığında 56 (%39.4), “11-20 yıl” aralığında 19 (%13.4), “21-30 yıl” aralığında ise üç (%2.1) anne bulunmaktadır. Araştırmaya katılan annelerin 72’si (%50.7) tek çocuk sahibi, 47’si (%33.1) iki çocuk, 19’u (%13.4) üç çocuk, üç anne (%2.1) ise dört çocuk sahibi olduğunu belirtmiştir.

Veri toplama aracı

Çalışmada, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Veli Görüşme Formu” ile veriler toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen “Veli Görüşme Formu” iki bölümden ve toplam 20 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcı annelerin özelliklerini belirlemeye yönelik dokuz soru yer alırken, ikinci bölümde annelerin oyuncak tercihlerine ve oyuncak satın alma durumlarına yönelik sekiz açık uçlu soru, “evet” ve “hayır” seçeneklerinden oluşan iki soru ve oyuncak miktarını belirlemeye yönelik beş seçenekten oluşan bir soru olmak üzere toplam on bir soru bulunmaktadır. Veli görüşme formunda yer alan son sorunun cevaplanması aşamasında annelere bir oyuncak kataloğu sunulmuştur. Bu katalog aracılığıyla her bir anneden veli görüşme formunu doldururken göz önünde bulundurdıkları çocuk için üç oyuncak seçmeleri istenmiştir. Anneler tarafından seçilen oyuncaklar araştırmacılar tarafından oyuncakın kodu ve ismi ile birlikte veli görüşme formuna kaydedilmiştir.

Verilen toplanması ve analizi

Araştırma verilerinin 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde toplandığı bu çalışmada, gerekli izinler alındıktan sonra veli toplantısının olduğu gün ve saatte gönüllülük esasına dayalı olarak uygulama yapılmıştır. Veli görüşme formları, her bir anneye bir numara vermek koşuluyla numaralandırılmıştır. Bu formlar, annelere bizzat araştırmacılar tarafından anlatılarak uygulanmış, verilen formun ilgili soruları, anneler tarafından yanıtlandıktan sonra araştırmacılar ile birlikte oyuncak kataloğu üzerinden oyuncaklar seçilerek uygulama tamamlanmıştır.

Araştırma bulguları betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak yüzde ve frekans değerleri ile hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde annelerin görüşme formundaki sorulara vermiş oldukları yanıtların analiz sonuçları sunulmuştur.

Annelerin sahip oldukları çocuk özelliklerine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan annelerin oyuncak tercihi için göz önünde bulundurdıkları çocuklarının yaş aralığı ve cinsiyetlerine ait özellikler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Çocukların yaş aralığına ve cinsiyetlerine ilişkin özellikler

Özellikler		n	%	Toplam
Çocuğun yaşı	0-1 yaş	26	18.3	142
	2-3 yaş	47	33.1	
	4-5 yaş	69	48.6	
Çocuğun cinsiyeti	Kız	77	54.2	142
	Erkek	65	45.8	

Araştırmaya katılan annelerin oyuncak tercihinde buldukları çocukların özellikleri incelendiğinde annelerin “0-1 yaş” aralığında 26 (%18.3), “2-3 yaş” aralığında 47 (%33.1), “4-5 yaş” aralığında 69 (%48.6) çocuk için görüşme formunun değerlendirildikleri tespit edilmiştir. Görüşme formunun doldurulduğu çocukların 77 (%54,2)’sinin kız, 65 (%45,8)’inin ise erkek olduğu saptanmıştır.

Annelerin oyuncak tercihlerinin belirlenmesine ilişkin bulgular

Görüşme formunu yanıtlayan anneler, çocuklarına oyuncak satın alırken dikkat ettikleri durumları oyuncağın çocuğun cinsiyetine uygun olması, ekonomik olması, eğitimsel değeri, dış görünümü, güvenliği, markası, dayanıklılığı, yaşa uygunluğu, çocuğun ilgi ve isteğine uygun olması başlıklarında ifade etmişlerdir. Buna göre annelerin oyuncak satın alırken göz önünde bulundurdıkları özellikler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Annelerin oyuncak satın alırken dikkat ettikleri özellikler

Özellikler	n	%
Eğitimsel değeri	108	76.1
Çocuğun cinsiyetine uygun olması	85	59.9
Ekonomik olması	77	54.2
Dış görünümü	54	38.0
Yaşına uygunluğu	8	5.6
Dayanıklılığı	8	5.6
Güvenliği	6	4.2
Markası	5	3.5
İlgi ve isteğine uygun olması	4	2.8

Tablo 3’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan anneler çocukları için oyuncak satın alırken en çok oyuncağın eğitimsel değerini göz önünde bulundurdıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Annelerin oyuncak satın alırken göz önünde bulundurdıkları diğer özellikler, oyuncağın çocuğun cinsiyetine uygun olması (n=85), ekonomik olması (n=77) ve oyuncağın dış görünümü (n=54) şeklinde sıralanmaktadır. Oyuncağın çocuğun yaşına uygun olması (n=8) ile çocuğun ilgi ve isteğine (n=4) uygun olması durumuna yönelik ise çok az anne görüş bildirmiştir.

Annelerin oyuncak satın alırken dikkat ettikleri özellikler, görüşme formunun doldurulmasında göz önünde bulundurulmuş olan çocuğun yaş aralığına göre incelendiğinde elde edilen bulgular Tablo 4’te özetlenmiştir.

Tablo 4. Oyuncak satın alırken dikkat edilen özelliklerin çocukların yaş aralığına göre değerlendirilmesi

Özellikler	Çocuk yaş aralığı	n	%
Eğitimsel değer	4-5 yaş	55	%50.9
Çocuğun cinsiyetine uygun olması	4-5 yaş	41	%48.2
Ekonomik olma	4-5 yaş	41	%53.2
Dış görünüm	2-3 yaş	18	%33.3
	4-5 yaş	25	%46.3
Yaşa uygunluk	2-3 yaş	3	%37.5
	4-5 yaş	3	%37.5
Dayanıklılık	2-3 yaş	3	%37.5
	4-5 yaş	4	%50.0
Güvenlik	0-1 yaş	2	%33.3
	4-5 yaş	3	%50.0
Marka	2-3 yaş	2	%40.0
	4-5 yaş	2	%40.0
İlgi ve isteğe uygun olması	2-3 yaş	2	%40.0
	4-5 yaş	2	%40.0

Annelerin çocukları için oyuncak satın alırken dikkat ettikleri özellikler, çocuğun yaş aralığına göre incelendiğinde oyuncuğun eğitimsel değerine, çocuğun cinsiyeti açısından uygunluğuna, ekonomik olmasına en çok dikkat edenlerin dört-beş yaş aralığında çocuk sahibi olan anneler olduğu tespit edilmiştir. Dış görünüm, yaşına uygunluk ve dayanıklılık ile marka özelliğine önem verenler ise iki-üç yaş ve dört-beş yaş aralığında çocuk sahibi olan annelerdir. Sıfır-bir yaş grubu annelerin de oyuncak özellikleri açısından güvenliğe önem verdiği tespit edilmiştir.

Araştırmada yer alan annelere çocuklarına oyuncak satın alma sıklıkları, çocuklarının sahip olduğu oyuncak sayısı, çocuklarına ödül olarak oyuncak alıp almadıkları, oyuncak satın alırken kimin karar verdiği ve oyuncak fiyatları üzerine sorular yöneltilmiştir. Annelerin görüşlerine göre elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Annelerin oyuncak satın alma durumlarına ilişkin görüşleri

Durum	Kategoriler	n	%	Toplam
Oyuncak satın alma sıklığı	Ayda bir kere	45	31.7	135
	Sürekli	32	22.5	
	İhtiyacı olduğunda	25	17.6	
	Çok oyuncak almamaya özen gösteren	20	14.1	
	Ayda iki kere	13	9.2	
Oyuncak sayısı	Çok fazla	28	19.7	132
	Yeterli sayıda	9	6.3	
	Kısmen yeterli sayıda	58	40.8	
	Yetersiz	37	26.1	
	Hiç oyuncuğu yok	0	0.0	
Ödül olarak oyuncak alınması	Evet	97	68.3	141
	Hayır	44	31.0	
Oyuncak satın alırken kimin karar verdiği	Çocuk ile beraber	56	39.4	142
	Ben karar veriyorum	50	35.2	
	Eşimle karar veriyoruz	36	25.4	
Oyuncak fiyatı	Çok pahalı olması	73	51.4	134
	Çok ucuz olması	10	7.0	
	Fiyatı önemli değil	51	35.9	

Tablo 5’te görüldüğü üzere annelerin oyuncak satın alma sıklıklarına ilişkin cevapları incelendiğinde 135 anne bu soruyu cevaplandırmış, annelerin yanıtları “sürekli”, “ihtiyacı olduğunda”, “ayda bir kez”, “ayda iki kez” ve “çok almamaya özen gösteriyorum” şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Elde edilen görüşler incelendiğinde “ayda bir kez” oyuncak aldığını belirten 45 (%31.7) anne, “sürekli” oyuncak aldığını belirten 32 (%22.5) anne, “ihtiyacı olduğunda” oyuncak aldığını ifade eden 25 (%17.6) anne, “çok oyuncak almamaya özen gösteren” 20 (%14.1) anne, “ayda iki kez” oyuncak alan 13 (%9.2) anne görüşü elde edilmiştir. Araştırmaya katılan annelerden çocuklarının sahip olduğu oyuncakların sayısını yaklaşık olarak nasıl tanımladıkları sorulduğunda 58 (%40.8) anne “kısmen yeterli olduğunu”, 37 (%26.1) anne “yetersiz” olduğunu, 28 (%19.7) anne “çok fazla” oyuncak olduğunu, 9 (%6.3) anne ise “yeterli sayıda” oyuncakla sahip olduğunu belirtmişlerdir. Çocuklarına ödül olarak oyuncak alıp almadıkları sorusuna ilişkin annelerin yanıtları incelendiğinde ise 97 (%68.3) anne “evet” diyerek ödül niyetiyle çocuklarına oyuncak aldıklarını ifade etmiş, 44 (%31.0) anne ise “hayır” yanıtını vermiştir. Çocuklarına ödül olarak oyuncak aldığını belirten 97 annenin büyük çoğunluğunun dört-beş yaş arası çocuk sahibi olan anneler (n=53) olarak tespit edilmiştir. Araştırmada annelere oyuncak satın alırken kiminle karar verdikleri sorusu yöneltildiğinde annelerin 56(%39.4)’sı çocuk ile beraber karar verdiğini, 50 (%35.2) anne kendisinin karar verdiğini belirtmiş, 36 (%25.4) anne ise “eşimle beraber karar veriyorum” şeklinde görüş bildirmiştir. Oyuncak satın alırken oyuncakın fiyatının annelerin kararını etkileyip etkilemediği sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde çok pahalı veya çok ucuz olduğu için oyuncakların satın alınmadığı ile fiyatın önemli olmadığı şeklindeki görüşler üç grup olarak belirlenmiştir. Oyuncakın fiyatının çok pahalı olmasının satın alma durumunu etkilediğini belirten anne sayısı 73 (%51.4) iken, çok ucuz olan oyuncakları satın almadığını belirten 10 (%7.0) anne, oyuncak fiyatının oyuncakı satın almalarını etkilemediğini belirten 51 (%35.9) anne görüşü tespit edilmiştir.

Görüşme formunda yer alan bir diğer soru, annelerin çocuklarının en çok oynadıkları ve ilgilendikleri oyuncak türünü belirtmeleridir. Annelerin bu soruya yönelik vermiş oldukları cevaplar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan annelerin çocuklarının en çok oynadıkları oyuncaklar

Oyuncaklar	n	%	Toplam
Bebek (yumuşak dolgu oyuncak)	37	26.1	137
Araba	24	16.9	
Güncel kahramanlar	20	14.1	
Oyuncak silahlar	18	12.7	
Lego	16	11.3	
Müzikli oyuncaklar	13	9.2	
Evcilik seti	7	4.9	

Tablo 6’daki bulgular incelendiğinde annelerin görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan oyuncaklar; bebek (yumuşak dolgu oyuncaklar), araba, güncel kahramanlara yönelik oyuncaklar, oyuncak silahlar, lego, müzikli oyuncaklar, evcilik seti şeklinde sıralanmıştır. Bu oyuncakların tercih sıklıklarına baktığımızda çocukların en çok oynadıkları oyuncaklar bebek (%26.1), araba (%16.9), güncel kahramanlar (%14.1) ve oyuncak silahlar (%12.7) olarak belirtilmiştir. Araştırmada iki anne ise çocuklarının en çok ilgilendiği oyuncak türüne “kitap” ifadesiyle cevap vermiştir. En çok ilgilenilen oyuncak türü çocuğun cinsiyeti açısından ele alındığında kız çocuk annelerinin (n=34) en çok bebek, erkek çocuk annelerinin ise araba (n=22) ve güncel kahramanları (n=18) belirttiği görülmüştür.

Annelerle yürütülen araştırmada, annelere evdeki eski oyuncakları nasıl değerlendirdiklerine, artık materyallerden oyuncak yapıp yapmadıklarına ve çocuklarıyla birlikte oyuncaklarla oynayıp oynamadıklarına yönelik sorular sorulmuş, cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Annelerin oyuncakları kullanmalarına ilişkin görüşleri

Durum	Kategoriler	n	%	Toplam
Eski oyuncakları değerlendirme	İhtiyacı olan çocuklara verme	79	55.6	117
	Küçük çocuklar için saklama	21	14.8	
	Hatıra olarak saklama	6	4.2	
	Çöpe atma	8	5.6	
	Okullara verme	3	2.0	
Artık materyallerden oyuncak yapmak	Evet	36	25.4	140
	Hayır	104	73.2	
Oyuncaklarla oynamak	Evet	111	78.2	138
	Hayır	27	19.0	

Araştırmada yer alan annelere evdeki eski oyuncakları nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda 79 (%55.6) anne kırılmamış ve bozulmamış oyuncakları ihtiyacı olan çocuklara verdiğini, 21 (%14.8) anne oyuncakları küçük çocukları için sakladığını, altı (%4.2) anne ise oyuncakları hatıra olarak sakladığını belirtmiş, sekiz anne (%5.6) kullanmadıkları oyuncakları çöpe attığını, üç anne (%2.0) ise eski oyuncakları okullara verdiğini açıklamıştır. Araştırmada yer alan 104 (%73.2) anne artık materyal kullanarak oyuncak üretmediklerini, 36 (%25.4)’sı ise bunu yapabildiklerini belirtmiştir. Araştırmada, artık malzemelerden oyuncak yaptığını belirten annelerin 22’si (%61,1) dört-beş yaş arası çocuk sahibi olan annelerden, 12’si (%33,3) ise iki-üç yaş arası çocuk sahibi olan annelerden oluşmaktadır. Artık materyallerden oyuncak yaptıklarını belirten anneler, artık materyalleri kullanarak en çok kukla (n=13) yaptıklarını açıklamışlardır. Annelerin artık materyalleri kullanarak yaptıkları diğer oyuncaklar marakas (tuvalet kâğıdı rulosu, ilaç kutusu) (n=5), robot (n=2), oyun sahnesi, kutulardan araba, bebek, rulodan kelebek olarak belirtilmiştir. Araştırmada yer alan bir anne “Yoğurt kapları ve diğer kapları iç içe geçen kaplar gibi kullanıyoruz.” ifadesini kullanmış, bir diğeri “Artık ipliklerden yumuşak top ördüm” şeklinde görüş bildirmiş, bir anne de “Farklı yerlerden kestiğim resimlerle öykü oluşturuyorum” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Araştırmaya katılan annelerin 111(%78.2)’i çocuklarıyla beraber oyuncaklarla oynadığını, 27 (%19.0) anne ise bunu gerçekleştirmediğini belirtmiştir. Çocuklarıyla birlikte oyuncaklarla oynadığını belirten annelerin dört-beş yaş (n=52) arası çocuk sahibi anneler olduğu belirlenmiştir.

Annelerin oyuncak kataloğundan seçtikleri oyuncak türleri eğitsel oyuncaklar, ilgi köşelerine yönelik oyuncaklar, müzik ve drama oyuncakları, beden gelişimine yönelik oyuncaklar ve büyük oyuncaklar olarak beş grup altında toplanmıştır. Eğitsel oyuncaklar grubunda abaküs, bloklar, öykü küpleri, parça-bütün, yap-boz, sıralama, sayılar, eşleme, duygular, duyu, vücut, zaman gibi temel akademik becerileri ele alan oyuncaklar yer almaktadır. İlgi köşelerine yönelik oyuncak grubunda evcilik setleri, makyaj setleri, temizlik setleri, meslek setleri, bebekler, kamyon, araba ve büyük parçalı legolar; müzik ve drama oyuncak grubunda müzik aletleri, kukla sahneleri ve çeşitli kukla modelleri; beden gelişimine yönelik oyuncak türünde ise lobutlar, farklı boylarda toplar, basket potası ve futbol kalesi bulunmaktadır. Büyük oyuncaklar olarak belirtilen oyuncak grubunda ise akülü araba ve bisiklet çeşitleri yer almaktadır.

Araştırmada annelerin oyuncak tercihlerini belirlemek için kullanılan oyuncak kataloğundan seçtikleri oyuncak türleri incelenmiş ve Tablo 8’de elde edilen bulgular belirtilmiştir.

Tablo 8. Annelerin oyuncak kataloğundan seçtikleri oyuncak türleri

Oyuncak türleri	n	%
Eğitsel oyuncaklar	114	80.3
İlgi köşelerine ait oyuncaklar	68	47.9
Müzik ve drama oyuncakları	45	68.3
Beden gelişimine yönelik oyuncaklar	10	7.0
Büyük oyuncaklar	5	3.5

Oyuncak tercihi için kullanılan katalogdan annelerin en çok tercih ettikleri oyuncak türü eğitsel oyuncaklar (n=114) olarak tespit edilmiştir. Diğer oyuncaklar sırasıyla ilgi köşelerine ait oyuncaklar (n=68), müzik ve drama oyuncakları (n=45), beden gelişimine yönelik oyuncaklar (n=10) ve son olarak büyük oyuncaklardır (n=5).

Tablo 9. Çocuklarının yaşlarına göre annelerin seçtikleri oyuncak türleri

Oyuncak türleri	Çocuğun yaş aralığı					
	0-1 yaş		2-3 yaş		4-5 yaş	
	n	%	n	%	n	%
Eğitsel oyuncaklar	18	15.8	38	33.3	58	50.9
İlgi köşelerine ait oyuncaklar	13	19.1	27	39.7	28	41.2
Müzik ve drama oyuncakları	18	40.0	16	35.6	11	24.4
Beden gelişimine yönelik oyuncaklar	2	20.0	5	50.0	3	30.0
Büyük oyuncaklar	-		1	20.0	4	80.0

Tablo 9 'da görüldüğü üzere annelerin çocuklarının yaşlarına göre seçtikleri oyuncaklar bulgusu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan annelerin oyuncak kataloğundan seçtikleri oyuncak türleri, sahip oldukları çocukların yaşlarına göre incelendiğinde, eğitsel oyuncaklar ile büyük oyuncakları en çok dört-beş yaş aralığında çocuk sahibi olan annelerin tercih ettiği, ilgi köşelerine ait oyuncakların ise iki-üç ve dört-beş yaş grubu çocuğu olan annelerin seçmiş oldukları bulunmuş, beden gelişime yönelik oyuncakları iki-üç yaş arası çocuk sahibi olan annelerin tercih ettikleri belirlenmiştir. Müzik ve drama oyuncaklarını ise en çok sıfır-bir yaş grubu çocuğu olan anneler seçmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulgularına bakıldığında araştırmaya katılan anneler, oyuncak satın alırken en çok eğitimsel değerini göz önünde bulundurduklarını belirtmişlerdir. Annelerin çoğunluğunun belirttiği diğer durumlar ise, oyuncuğun çocuğun cinsiyetine uygun olması, ekonomik olması ve dış görünümü olarak sıralanmıştır. Araştırmada bir oyuncuğun önemli özellikleri arasında olması gerektiği düşünülen çocuğun yaşına uygunluğu, dayanıklılığı, güvenliği ve markası ile oyuncuğun çocuğun ilgi ve isteğine uygun olması alanlarında ise çok az sayıda anne görüş bildirmiştir. Bu konuda Adak Özdemir ve Ramazan (2012) yaptıkları çalışmada oyuncuğa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısını araştırmış, 10 okul öncesi dönem çocuğu, 17 anne ve 11 okul öncesi öğretmeni ile oyuncakla ilgili yapılandırılmış bir görüşme gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonuçları incelendiğinde annelerin oyuncak seçiminde ve oyuncak algısında vurguladıkları özellikler açısından benzer sonuçlar elde edilmiş, anneler, oyuncuğun eğitimi-öğrenmeyi desteklemesi, cinsiyete özgü, güvenli-sağlam-kaliteli ve çocuğun yaşına uygun olması gibi özelliklerine vurgu yapmışlardır. Anneleri oyuncak tercihlerini etkileyen faktörler açısından Erden ve Alisinanoğlu (2002)'nin yaptığı araştırmadan elde edilen sonuçlar da ebeveynlerin büyük çoğunluğunun çocuklarına oyuncak seçerken yaşlarını, gelişim özelliklerini ve ilgilerini dikkate aldıklarını ortaya koymuştur. Cinel (2006) ise çalışmasında üst sosyo-ekonomik düzey ebeveynlerin oyuncak seçerken çocuğun yaşı, gelişim düzeyi, ilgisi, oyuncuğun eğitici ve eğlendirici olması gibi özelliklerine;

alt sosyo-ekonomik düzey anne-babaların ise oyuncağın ekonomik, dayanıklı ve çocuğun cinsiyetine uygun olmasına daha çok dikkat ettiklerini saptamıştır. Kore’de yapılan bir araştırmada, üç-beş yaş grubu çocuğa sahip annelerin %90’ının çocuklarına oyuncak seçerken çocuğun gelişimine uygun olmasını, eğitimsel değerini ve ilgisini dikkate aldıklarını belirtmiştir (Kim, 2002). Kamaraj (1996), yaptığı çalışmada annelerin oyuncak satın alırken oyuncağın eğiticiliğini, çocuğun ilgisine uygunluğunu, sağlamlığını ve dayanıklılığını göz önünde bulundurdıkları sonucuna varmıştır. Alan yazın incelendiğinde, oyuncak seçimi veya tercihi ailenin ekonomik durumu, oyuncağın fiyatı, dış görünüşü, kalitesi, güvenilirliği, markası, yaşa ve cinsiyete uygunluğu, gelişim seviyesini kapsamaması, çocuğun ilgi ve isteğine cevap verebilmesi, eğitici özelliği gibi çeşitli değişkenlerin etkili olduğu dikkat çekmektedir (Özyürek ve Erzurumluoğlu, 2016). Bu araştırmada da anneler oyuncak seçiminde eğitimsel değerine, cinsiyete uygunluk durumuna, ekonomik olmasına ve oyuncağın dış görünümüne daha sık vurgu yapmışlardır.

Araştırmaya katılan anneler arasında oyuncağın yaşa uygunluk ve dayanıklılık özelliklerine önem veren annelerin iki-üç yaş ile dört-beş yaş aralığında çocuk sahibi olan anneler olduğu görülmektedir. Oyuncağın eğitimsel değerine, çocuğun cinsiyetine uygun olması durumuna, ekonomik olmasına ve dış görünümüne en çok dikkat edenlerin ise dört-beş yaş aralığında çocuk sahibi olan anneler olduğu saptanmıştır. Oyuncak satın alırken sıfır-bir yaş aralığında çocuk sahibi olan annelerin oyuncağın güvenliğini göz önünde bulundurduğu tespit edilmiştir. Tezel Şahin, Balcı, Aydın Kılıç ve Yazar (2015), annelerin çocuklarına oyuncak alırken dikkat ettikleri noktaları çocuklarının yaşı, gelişim özelliği, cinsiyeti, oyuncağın güvenliği, sağlamlığı ve eğitici olması şeklinde sıralamışlardır. Sonuçlar benzer şekilde çıkmasına rağmen aynı sıraya takip etmemektedir. Yine de konuyla ilgili olarak annelere ilişkin görüşlerin ortak olduğu söylenebilir. Adak Özdemir ve Ramazan (2012) da çalışmalarının sonuçlarında dört-altı yaş grubuna sahip annelerin çoğunlukla çocuklarının cinsiyetlerine uygun oyuncakları tercih ettiklerini saptamışlardır. Bu sonuçlar da oyuncak seçiminde cinsiyetin baskın olduğunu düşündürmekte, yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Annelerin oyuncak seçimi ile ilgili bilgi ve uygulamaları konusunda yapılan başka bir çalışmada, Arıkan ve Karaca (2004), annelerin büyük çoğunluğunun oyuncak seçerken çocuğunun cinsiyetini ve yaşını göz önünde bulundurdıklarını, oyuncağın tehlikesiz, dayanıklı ve güvenilir özellikte olması gerektiğini saptamışlardır. Buna göre anneler çocuğunun gelecekteki rollerini cinsiyete özgü oyuncaklarla kazanabileceğini, kendi cinsine özgü uygun hareket ve tavırları geliştirebilmesi için gerekli olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca fizyolojik sağlığa zarar vermeyecek, sağlam malzemelerden yapılmış, kolay deforme olmayan oyuncakların daha yüksek oranda tercih edildiği belirtilmiştir. Sülü Uğurlu, Özet ve Ayçiçek (2012) de annelerin oyuncak satın alırken çocuğun yaşına ve cinsiyetine dikkat ettiklerini saptamış, oyuncularda dikkat ettikleri özellikler açısından tehlikesiz olması, ekonomik olması, eğitici-öğretici olması yönünde sonuçlar elde etmişlerdir. Bir diğer çalışmada da annelerin tercih ettikleri oyuncakların temel özellikleri incelendiğinde sağlam, dayanıklı, eğitici, çocuğun gelişim düzeyine uygun ve çok amaçlı olması gibi özellikler ön plana çıkmıştır (Ulutaş Avcu, 2015). Bu bulgular da araştırmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmanın önemli bulgularından bir diğeri ise, oyuncak tercihi için kullanılan katalogdan annelerin en çok tercih ettikleri oyuncak türünün sırasıyla eğitsel oyuncaklar, ilgi köşelerine ait oyuncaklar, müzik ve drama oyuncakları, beden gelişimine yönelik oyuncaklar ve büyük oyuncaklar olarak tespit edilmesidir. Annelerin oyuncak kataloğundan seçtikleri oyuncak türlerinin, sahip oldukları çocukların yaşlarına göre incelenmesi sonucunda eğitsel ve büyük oyuncakları en çok dört-beş yaş grubu çocuk sahibi olan annelerin tercih ettiği, ilgi köşelerine ait oyuncakları iki-üç ve dört-beş yaş arası çocuğu olan annelerin belirttiği saptanmıştır. Müzik ve drama oyuncakları ise en çok sıfır-bir yaş aralığında çocuk sahibi olan anneler

tarafından seçilmiştir. Sülü Uğurlu, Özet ve Ayçiçek (2012) yaptıkları çalışmada annelerin oyuncak satın alırken oyuncakta dikkat ettikleri özelliklerin zekâ gelişimine katkıda bulunması, eğitici-öğretici olması, yetenekleri, hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirici özellikler taşıması şeklinde sıralandığını belirtmişlerdir. Doğru ve uygun oyuncak çocuğu problem çözmeye yönlendirmeli, merak uyandırmalı, yaratıcılığını geliştirmeli, hayal gücünü desteklemeli, kaslarını çalıştırmalı, beden ve ruh sağlığının gelişiminde ve tehlikelerden korunmasında olumlu etkilere sahip olmalıdır. Bu açıdan çalışmamızda annelerin oyuncak kataloğundan seçtikleri oyuncak türlerine yönelik elde edilen sonuçlar alan yazını destekler niteliktedir. Ayrıca yapılan birçok çalışmada kız çocukların daha çok elbiseler, takılar, bebekler, pelüş oyuncaklar, evcilik oyuncakları, yemek malzemeleri, yapbozlar, küpler, müzikli oyuncaklar tercih ettikleri bulunmuş, erkek çocukların ise daha çok spor aletleri, toplar, bloklar, legolar, satranç ve zekâ oyunları, tekerlekli oyuncaklar, takmalı oyuncaklar, tamir aletleri, askeri oyuncaklar ve silahları seçtikleri belirtilmiştir (Campenni, 1999; Alexander, 2003; Blakemore ve Centers, 2005; Aydilek Çiftçi, 2011; Bağçeli Kahraman ve Başal, 2011). Yapılan çalışmada annelerin sahip oldukları çocukların cinsiyetlerine yönelik inceleme gerçekleştirilmemiş, sadece yaş aralığı göz önüne alınmıştır. İleriki çalışmalarda cinsiyetin de dikkate alınması önerilebilir.

Anneler, genellikle oyuncak satın alma sıklıklarını “ayda bir kez” olarak belirtilirken, çocuklarının sahip olduğu oyuncak miktarını “kısmen yeterli” bulduklarını açıklamışlardır. Ancak oyuncak miktarı bulguları incelendiğinde annelerin %26’sı çocuklarının oyuncak miktarını “yetersiz” olarak tanımlamıştır. Araştırmada yer alan annelerin büyük çoğunluğunun çocuklarına ödül olarak oyuncak satın aldıkları ve bu annelerin önemli bir kısmının dört-beş yaş grubu çocuğa sahip oldukları bulunmuştur. Tezel Şahin, Balcı, Aydın Kılıç ve Yazar (2015)’in yaptıkları araştırma sonuçları bu açıdan bulgularımızı destekler niteliktedir. Tezel Şahin ve arkadaşları çalışmalarında şehir merkezinde yaşayan annelerin, çocuklarına “ayda bir” defa ve ödüllendirmek istediklerinde oyuncak aldıklarını saptamışlardır. Bir diğer çalışmada da ailelerin çocuklarına oyuncak alma sıklıkları incelenmiş, en yüksek oranın “ayda bir” olduğu tespit edilmiştir (Arıkan ve Karaca, 2004).

Araştırmada ayrıca annelerin oyuncak satın alırken çocuklarıyla birlikte karar verdikleri, çok pahalı veya çok ucuz olan oyuncakları satın almadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Anneler, çocuklarının en çok oynadıkları oyuncakları bebek, araba, güncel kahramanlara yönelik oyuncaklar ve oyuncak silah olarak belirtmişlerdir. Ayrıca annelerin büyük çoğunluğunun evdeki eski oyuncakları ihtiyacı olan çocuklara verdikleri, artık malzemelerden oyuncak üretmedikleri de tespit edilmiştir. Erden ve Alisinanoğlu (2002), ebeveynlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe oyuncuğu anne-baba ve çocuğun birlikte alma durumunun arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Tezel Şahin, Balcı, Aydın Kılıç ve Yazar (2015) da çocuklara oyuncak alınırken anne-baba ve çocuğun birlikte karar vermesi konusunda, şehirde yaşayan ailelerde kırsalda yaşayan ailelere göre daha yüksek bir oranda ebeveynlerin çocukla birlikte alınacak oyuncuğa karar verdiklerini saptamışlardır. Sülü Uğurlu, Özet ve Ayçiçek (2012) ise yaptıkları çalışmada annelerin oyuncak satın alma amacının çocuğun istemesi ve ona olan sevgisini göstermenin yanı sıra çocuğu ödüllendirmek için olduğunu belirtmişlerdir.

Gelişiminin en hızlı olduğu okul öncesi dönemde, oyun ve oyuncaklara gereken önemin verilmesi çocuğun gelişimi açısından önemli bir basamaktır. Bu nedenle ailelerin oyuncaklar konusunda daha özenli ve daha bilgili olmaları gerekmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda oyuncak satın alırken ailelerin çocuğun gelişim özelliklerine, ilgi ve isteğine daha çok özen göstermesi gerektiği, ailelere var olan artık malzemelerle yapılacak oyuncakların da satın alınan oyuncaklar kadar çocuğun gelişime katkı sağlayacağı hatta oyuncak yapım aşamasında çocuklarıyla eğlenceli anlar yaşayacakları aktarılmalıdır. Ayrıca

çalışmanın bulgularının genellenebilirliğini arttırmak için farklı iller ve farklı okullarla nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı benzer araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Adak Özdemir, A. ve Ramazan, O. (2012). Oyunağa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.
- Alexander, G.M. (2003). An evolutionary perspective of sex-typed toy preferences: Pink, blue and the brain. *Archives of Sexual Behavior*, 32(1), 7-14.
- Almqvist, B. (1994). Educational toys, creative toys. In J. H. Goldstein (Ed.). *Toys, play and child development* (46-66). UK: Cambridge University Press.
- Arıkan, D. ve Karaca, E. (2004). Annelerin oyuncak seçimi ile ilgili bilgi ve uygulamaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, [Online]. ISSN: 1303-5134, 1-9.
- Artan, İ., Çelebi, Ö. E. ve Oklan, E. F., (2003, 5-11 Ekim). Alt sosyo-ekonomik düzey annelerin ev ortamındaki materyalleri çocuklarının eğitiminde kullanım şekilleri. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı I*, 337-351.
- Aydilek Çiftçi, M. (2011). *Öğretmenlerin ve farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip anne-babaların cinsiyet rolleri algısının 60-72 ay arası çocukların oyuncak tercihleri ve akran etkileşimleri ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bağçeli Kahraman, P. ve Başal, H. A. (2011). Anne eğitim düzeyine göre çocukların cinsiyet kalıp yargıları ile oyun ve oyuncak tercihleri. *E-Journal of New World Sciences Academy* 6(1), 1335-1357.
- Blakemore Owen, J. E. & Centers, R.E. (2005). Characteristics of boys' and girls' toys. *Sex Roles*, 53, 619-632.
- Campenni, C.E. (1999). Gender stereotyping of children's toys: A comparison of parents and nonparents. *Sex Roles*, 40, 121-138.
- Cinel, N. Ö. (2006). *Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 3-6 yaş grubu çocuğu olan anne-babaların oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların sahip oldukları oyuncak ve oyun materyallerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erden, Ş. ve Alisinanoğlu, F. (2002). Anaokullarına devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuk oyun ve oyuncaklarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (22), 42-49.
- Fisher, J. (2008). *Starting from the child. Teaching and learning in the foundation stage*. Maidenhead: McGraw-Hill Open University Press.
- Johnson, J. E. (1998). Play development from ages four to eight. In D. P. Fromberg & D. Bergen (Eds.). *Play from birth to twelve and beyond: Context, perspectives and meanings*(146- 152). New York: Garland Publishing.
- Kamaraj, I. (1996). *Annelerin okul öncesi eğitim kurumu yönetici ve öğretmenlerin oyuncak seçimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kim, M. (2002). Parents' perceptions and behaviors regarding toys for young children's play in Korea. *Education*, 122(4), 793-808.
- Küçükturan, A. G. ve Yıldırım, B. (2008). *Erken çocukluk döneminde fen eğitimi*. Ankara: SMG Yayıncılık.
- Landreth, G., Homeyer, L. & Morrison, M. (2006). Play as the language of children's feelings. In D. P. Fromberg & D. Bergen (Eds.). *Play from birth to twelve and beyond: Context, perspectives and meanings*(47- 52). New York: Garland Publishing.
- Mangır, M. ve Aktaş, Y. (1993). Çocuğun gelişiminde oyunun önemi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 26(16), 14-19.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Özyeşer Cinel, N. (2006). *Farklı sosyoekonomik düzeydeki 3-6 yaş grubu çocuğu olan anne babaların oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların sahip oldukları oyuncak ve oyun materyallerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özyürek, A. ve Erzurumluoğlu, Ş. (2016). Oyuncak satıcılarının bakış açısından bireylerin oyuncak satın alma davranışlarının incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 14-24.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H. (2003). *Okul öncesi dönemde oyun ve oyuncak*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sülü Uğurlu, E., Özet, F. ve Ayçiçek, D. (2012). 1-3 yaş grubu çocuğu olan annelerin oyuncak seçimi konusunda bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. (9)2, 879-891.
- Tezel Şahin, F., Balcı, A., Aydın Kılıç, Z. N. ve Yazar, A. (2015). Erzurum örnekleminde şehir merkezi ve kırsal bölgede yaşayan annelerin çocuklarının oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 298-311.
- Tuğrul, B. (2010). Oyun temelli öğrenme. R. Zembat, (Ed.), *Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri içinde* (187-220). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ulutaş Avcu, A. (2015). 0-2 yaş bebeği olan annelerin oyuncak tercihlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 37-46.
- Wortham, C. S. (2006). *Early childhood curriculum: Developmental bases for learning and teaching*. New Jersey: Pearson/Merrill Prentice Hall.

Extended Abstract

Purpose and significance: Play starts in the child's infancy and ideally, continues throughout his or her life. Play is as important for a child's development and it provides opportunities to improve fine and gross motor skills, language, cognitive and social skills. It helps to develop imagination and creativity. The importance of play when taking into consideration, the value of toy being play material, is increased also. While child is playing, he/she needs a real or symbolic material being appropriate for his/her play is called toy. Toys allow children to interact with the people in their environment, practicing skills necessary for all developmental areas. When playing materials around the child are sufficient, the child's meaning to them will be different and meaningful. Play develops child's development positively when play area has large space and enough materials. For this reason, toys are important in early childhood period as well as play (Oktay, 2002). In this study, we aimed to evaluate the toy preference of mothers having children with zero-five years old. We tried to find answers to these following sub problems. What are the toy preferences of mothers having children with zero-five years old?, Which features are important in toy preference for mothers?

Method: The aim of this study is to describing toys preference of mothers having children with zero-five years old. The study was carried out in survey model. The participants of the study were comprised of 142 mothers being selected from private preschools in Ankara. In this descriptive study, data was collected through "The Parent Interview Form". "The Parent Interview Form" questions were developed by researcher to determine mothers' preferences on buying toys. The form is consists of two parts and 20 questions. First part included demographic questions related to age, occupation, work experience, undergraduate education. Second part included open ended questions about toy preferences while buying. For the last question, others were selected three toys for their child from the toy catalog. The Parent Interview Form was applied to mothers by the researcher in the extracurricular time and in a place that is selected as available by the school defined after the required authorizations were taken from related institutions. Interviews were conducted individually with mothers from private preschools. Data were collected by face-to-face interviews by taking note during these interviews. Each of the participants was given a number/code. Mothers' opinions were analyzed by percent and frequency value.

Result and Conclusion: The results of the study reveal that, while mothers bought toys for their children, they gave the most importance to the educational value of toys. Physical appearance, eligibility of age, being durable and brand were stated by mothers having two-three and four and five years old age child. Also mothers' having zero-one years old age child preferences were explained security of toys when buying toys for their child. In the study, 45 (%31.7) of the mothers stated that they bought toys in once a month, 32 (%22.5) of the mothers stated that they bought toys "every time", 25 (%17.6) of the mothers stated that they bought toys as needed, 20 (%14.1) of the mothers stated that they didn't buy so many toys and while 13 (%9.2) mothers stated that they bought toys in twice a month. In this study most of the mothers (n=97) point out that they bought toys as an reward. These mothers were identified from the range of four- five years old age children's mothers. Moreover, mothers selected educational toys firstly from the toy catalog for their children then center toys, music and role-play toys, physical development toys and lastly big toys such as car with battery were selected to buy for playing. Educational toys and big toys were selected by mothers taking part in the range of having four-five years old age child. Toys for physical development, music and role-play toys were selected by mothers having small aged child. The findings of the study are also consistent with the literature.

The results revealed that mothers have a knowledge on buying toys' preferences but these were inadequate. These findings suggest that mothers lack knowledge of its importance, and skills to improve early development. Family has important roles in play and selecting toys. As a result, family can give more importance the characteristics of child development and child's interest. Also family can encourage play by providing waste materials that promote exploration and creativity. Increasing for the generalizable of this research, different schools and cities can be studied by using both qualitative and quantitative methods.